

IN MEMORIAM

**DRAGO PALAVERŠIĆ, DIPL. ING. AGRONOMIJE
(1912.-1991.)**

**ZNANSTVENI SAVJETNIK INSTITUTA ZA
OPLEMENJIVANJE I PROIZVODNJU BILJA U
ZAGREBU**

Duboko nas je potresla vijest o smrti znanstvenog savjetnika, inženjera agronomije Drage Palaveršića.

Dana 11. studenog 1991. teška bolest prekinula je život tog vrsnog stručnjaka, zaslužnog člana Društva inženjera i tehničara Republike Hrvatske, poštenog i požrtovnog radnika velike kulture i širokog područja interesa, te izvanrednog čovjeka.

Drago Palaveršić rođen je 16. svibnja 1912. godine u Antofagosti, Chile, od roditelja porijeklom iz Dalmacije. U domovinu se vratio s roditeljima 1919. godine nastanivši se u Zagrebu, a potom u Omišu.

Osnovnu školu pohađao je u Zagrebu, Omišu i Splitu. Maturirao je u Klasičnoj gimnaziji u Splitu, a diplomirao na Poljoprivredno-šumarskom fakultetu 1940. godine u Zagrebu.

Početak rata 1941. godine nakon tromjesečnog zatvora odlazi, kao čileanski podanik, u Južnu Ameriku gdje se 1943. godine uključuje u pokret otpora u sastavu engleske avijacije, a 1944. godine prelazi u partizane, te sudjeluje kao borac Druge dalmatinske brigade u borbama za oslobođenje naših otoka, Istre i Trsta. Nakon rata zaposlio se u kotaru Omiš, a 1946. godine prelazi u Zavod za ratarstvo - Botinec (današnji Institut) gdje započinje rad na programu oplemenjivanja pšenice i soje, a 1947. godine utemeljuje program selekcije linijskih hibrida kukuruza.

Tijekom cijelog radnog vijeka predmet njegove znanstvene i stručne djelatnosti bio je kukuruz. Na toj problematici nastavio je raditi, na zadovoljstvo suradnika i nakon 1979. godine kada je ispunivši radni staž umirovljen kao predstojnik Zavoda za kukuruz.

Od samog početka uvođenja linijskih hibrida kukuruza u proizvodnju sudjelovao je vrlo aktivno i svestrano u ispitivanju američkih hibrida surađujući vrlo djelotvorno s ostalim oplemenjivačkim centrima kod nas pri izradi znanstveno-istraživačkih programa, izmjeni materijala i iskustva.

Uočivši vrlo brzo nedostatke američkih hibrida kukuruza s obzirom na njihovu neprilagođenost našim klimatskim i proizvodnim uvjetima, te njihovu neotpornost prema bolestima, osobito pjegavosti lišća usmjerava proces selekcije u tom pravcu. Programom samooplodnje kukuruza kod nas prednjači Zavod za ratarstvo u Botincu kraj Zagreba pod rukovodstvom Drage Palaveršića, koji prvi u nas uvodi u oplemenjivačke programe umjetnu infekciju i istraživanja otpornosti prema bolestima lista.

Takvim pristupom stvorene su iz damaćih sorata "Maksimirski rani zuban" i "Beljski zuban" samooplodne linije poligenetskog i monogenetskog tipa otpornosti

prema pjegavosti lišća. Istovremeno je obavljena i selekcija linija iz američkog sortimenta gdje se uz ostala tražena svojstva utvrđivala i otpornost prema *Helminthosporium turc.* Kombinacijom, u to vrijeme, najboljih američkih linija u našim uvjetima i prve komercijalne domaće linije Bc 3 stvoren je i registriran 1959. godine prvi jugoslavenski hibrid Bc 590, koji je vrlo brzo potisnuo američke hibride vegetacijske grupe 500 i 600 i zauzeo široko područje proizvodnje.

Tijekom svoga rada inženjer Palaveršić kreirao je šezdesetak linijskih hibrida kukuruza vegetacijskih grupa 100-800, koje su se uzgajale na znatnim površinama u zemlji i inozemstvu. Drago Palaveršić budno prati kretanja znanstvenih istaživanja i dostignuća u oplemenjivanju i sjemenarstvu kukuruza naročito u Americi, kao i potrebe prakse kod nas, te na temelju toga mijenja i nadopunjuje svoj znanstveni i stručni program. To mu omogućuje dobro poznavanje engleskog jezika, znanstvene i stručne literature i direktne veze s vrhunskim znanstvenicima i stručnjacima iz te oblasti u svijetu, a osobito u Americi. Drago Palaveršić boravio je na specijalizaciji iz područja oplemenjivanja i genetike kukuruza u SAD 1953., 1960., 1971.

i 1975. godine, ukupno 18 mjeseci, gdje je uspostavio dragocjene veze i prijateljstva s velikim svjetskim imenima svoje struke. Intenzivno je surađivao sa srodnim institucijama u svijetu, a naročito s Ministarstvom poljoprivrede SAD kao glavni istraživač na Projektu YO-SEA-JB-53 "Breeding corn for resistance to stalk and ear rots", u razdoblju 1972.-1974., te 1979.-1980. godine. Aktivno je sudjelovao na svim kongresima Eucarpie, a od 1973.-1975. god. obavljao je dužnost predsjednika Južnog komiteta, Sekcije za kukuruz i sirak gdje je unaprijedio pokusni rad tog komiteta. U članstvu odbora Eucarpie radio je od 1974. do 1980. godine.

O svojoj znanstveno-stručnoj djelatnosti izvještavao je na brojnim znanstveno-stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu. Publicistička djelatnost Drage Palaveršića je obimna. Suradujući u "Biltenu Poljodobra" od početka svojeg rada mnogo je pridonio širenju hibrida u našoj proizvodnji i upoznavanju naših stručnjaka s najnovijim dostignućima na tom području.

Činjenica da su jugoslavenski proizvođači kukuruza 1986. godine proizveli preko 12 miliona tona zrna kukuruza, što je za 8 miliona tona više nego proizvodnja 40 godina ranije čak na većoj površini za oko 200.000 ha, jasno govori o doprinosu i značaju praktične primjene hibridnog vigora kroz sjeme kukuruza. Znanstveni savjetnik Drago Palaveršić svojim programom, radom i kreiranim hibridima za potrebe široke prakse, dao je izvanredan i značajan doprinos domaćoj nauci i struci.

Za taj plodonosan rad bio je više puta nagrađivan i odlikovan. Nagrada Nikole Tesle, Orden zasluge za narod sa srebrnim zracima, Orden rada sa crvenom zastavom društveno su značajna, ali samo simbolična priznanja u odnosu na doprinos Drage Palaveršića našoj poljoprivredi.

Svojim pristupom, radom i rezultatima upisao se jasnim slovima u povijest hrvatske poljoprivrede.

Njegov lik nosit ćemo u srcu kao lik našeg dragog učitelja, velikog humaniste i znanstvenika. Neka mirno počiva u tišini Mirogoja.

Za sve što je učinio neka mu je hvala i vječna slava!

Bibliografija Drage Palaveršića

1. Palaveršić D. 1950: Utjecaj različitih rokova sjetve na prirod, duljinu vegetacione periode i druga svojstva kukuruza. Biljna proizvodnja 2.
2. Palaveršić D. 1953: Proširenje i proizvodnja hibridnog kukuruza u USA. Agronomski glasnik 2.
3. Palaveršić D. 1954: Mogućnosti proizvodnje soje kod nas-stručni list Udruženja poljoprivrednih dobara. 15. decembra.
4. Palaveršić D. 1956: Što je hibridni kukuruz. Poljoprivredni priručnik. Seljačka sloga.
5. Palaveršić D. 1956: Proizvodnja hibrida i običnog kukuruza - stručni list Udruženja poljoprivrednih dobara, I. II.
6. Palaveršić D. 1956: Proizvodnja sjemena sorata i hibrida kukuruza. Poljoprivredni informator br. 3.
7. Palaveršić D. 1956: Opis hibrida. Poljoprivredni informator br. 3.
8. Palaveršić D. 1956: Što je hibridni kukuruz. Gospodarski kalendar.
9. Palaveršić D. 1957: Kako da postignemo maksimalne prinose kukuruza. Bilten držav. dobara Hrvatske. Br. 3.
10. Palaveršić D. 1957: Soja. Gospodarski kalendar.
11. Palaveršić D. 1958: Kakvi su izgledi za proširenje soje kod nas. Bilten državnih dobara Hrvatske br. 1.
12. Palaveršić D. 1958: Pred uvođenjem ranih hibrida kod nas. Bilten državnih dobara Hrvatske br. 4.
13. Palaveršić D. 1958: Podaci o hibridima gajenim kod nas. Hibridni kukuruz Jugoslavije br. 1.
14. Palaveršić D. 1958: Pokusi sa srednje poznim hibridima u Botincu od 1951. do 1957. g. Hibridni kukuruz Jugoslavije br. 2.
15. Palaveršić D. 1958: Proizvodnja žitarica na melioracionom području Gornje Posavine.
16. Palaveršić D. 1958: Proizvodni pokus sa kukuruzom na PD Đakovo.
17. Palaveršić D. 1958: Proizvodni pokus sa kukuruzom na PD Topolovac.
18. Palaveršić D. 1959: Ispitivanje jednostrukih hibrida u Botincu godine 1957. i 1958. Hibridni kukuruz Jugoslavije br. 4.
19. Palaveršić D. 1959: Novi srednje rani hibrid kukuruza Iowa 4417. Bilten državnih dobara br. 4.
20. Palaveršić D. 1959: Važnost izbora hibrida - pokusi sa novim hibridima. Bilten državnih dobara Hrvatske br. 6.
21. Palaveršić D. 1960: Tri nova domaća hibrida kukuruza. Bilten poljoprivrednih dobara Hrvatske br. 24.
22. Palaveršić D. 1961: Pokusi sa domaćim hibridima kukuruza. Bilten poljoprivrednih dobara Hrvatske br. 8.
23. Palaveršić D. 1962: Pokusi Botinečkim hibridima u godini 1959. 1960. i 1961. Bilten poljoprivrednih dobara Hrvatske br. 2.
24. Palaveršić D. 1962: Karakteristike domaćih priznatih hibrida. Bilten poljoprivrednih dobara Hrvatske br. 6.

25. Palaveršić D. 1963: Proizvedeno je preko 500 tona sjemena domaćih hibrida kukuruza. Bilten državnih dobara Hrvatske br. 2.
26. Palaveršić D. 1963: Zašto su nam potrebni domaći hibridi. Agromonski glasnik br. 4-5.
27. Palaveršić D. 1964: Domaći hibridi. Gospodarski kalendar.
28. Palaveršić D. 1964: Potrebno je proširiti domaće hibride. Bilten poljoprivrednih dobara Hrvatske br. 8.
29. Palaveršić D. 1964: Sjetva jednostrukih hibrida u merkantilnoj proizvodnji. Gospodarski list br. 51.
30. Palaveršić D. 1967: Predicting of double cross from the average yield of 4 non parental single crosses. Proceedings of the IV. Meeting of the Maize and Sorghum Section of Eucarpia, Montpellier.
31. Palaveršić D., Špehar V. 1969: Ispitivanje otpornosti kukuruza prema sivoj pjegavosti lista kukuruza. Savremena poljoprivreda, 5-6.
32. Palaveršić D., Rojc M. 1969: Ispitivanje hibrida s 2-8 linija. Zbornik radova-Simpozij za selekciju kukuruza socijalističkih zemalja. Odessa.
33. Palaveršić D., Rojc M. 1969: Experiments with rate of planting during 1963-1965. and 1967-1968. Proceedings of the 5th Meeting of the Maize and Sorghum section of Eucarpia, Martonvasar.
34. Palaveršić D., Špehar V., Vlahović V., Rojc M. 1971: Ispitivanja linija kukuruza na reakciju na *Helminthosporium turc.* (Ht-faktor). Zbornik radova - Simpozij o kukuružu u Zemun Polju.
35. Palaveršić D. 1972: Neki novi momenti u selekciji i proizvodnji kukuruza. Bilten Poljodobra, br. 1.
36. Palaveršić D., Parlov D., Rojc M. 1973: Monogenic resistance to *Helminthosporium turcicum* indentified in some maize inbred lines obtained from a local variety. Proceedings of the VI Meeting of the Maize and Sorghum section joint Physiology section of Eucarpia. Zagreb - Stubičke Toplice.
37. Palaveršić D., Rojc M., Parlov D. 1974: Pregled rada na selekciji kukuruza Instituta za oplemenjivanje i proizvodnju bilja. Agroinovacije. 9-10.
38. Palaveršić D., Rojc M., Parlov D., Nemeth Y. 1975: Importance of stalk lodging in maize breeding. Proceedings of the VII Meeting of the Maize and Sorghum section of Eucarpia, Paris - Versailles.
39. Palaveršić D. 1976: Selekcija kukuruza i mehanizacija. Zbornik radova-Savjetovanje o aktuelnim problemima mehanizacije poljoprivrede, Zadar.
40. Palaveršić D., Rojc M., Parlov D. 1976: Moderan hibrid za suvremenu agrotehniku. Agroinovacije 2.
41. Palaveršić D., Rojc M., Parlov D. 1976: Pregled rada na selekciji kukuruza u Institutu za oplemenjivanje i proizvodnju bilja u Zagrebu. Zbornik referata "Dani kukuruza", Osijek.
42. Rojc M., Parlov D., Palaveršić D. 1977: Studies concerning yielding potential of Bc hybrids, maturity groups 400 and 500, in different ecological environments. Proceedings of the IXth Meeting of Eucarpia Maize and Sorghum Section, Krasnodar.

43. Palaveršić D., Rojc M., Parlov D. 1978: Potencial urožajnosti i druge seljskolozjajstvenie karakterstiki Bc gibridov. Zbornik radova "Dan Bc gibridov kukuruzi", Harkov.

44. Palaveršić D., Rojc M., Parlov D., Čorković M. 1979: Performance of early and medium early maize Bc lines obtained from local varieties in combination with foreign lines. X Meeting of Eucarpia Maize and Sorghum Section, Varna.

45. Palaveršić D. 1979: Neki problemi u selekciji i sjemenarstvu kukuruza kod nas i u svijetu s naročitim osvrtom na rad Instituta za oplemenjivanje i proizvodnju bilja Zagreb. Bilten Poljodobra 11.

Dr. Marijan Rojc